

Suomalaista lunastusmenetelyä voidaan yleisesti pitää varsin hyvin toimivana ja omaisuudensuojaa vahvana kansainvälisestikin arvioiden. Kirjoituksessa tarkastellaan kuitenkin sellaisia tilanteita, mitkä maanomistajan näkökulmasta katsottuna voivat muodostua ongelmallisiksi korvauksia määrättäessä.

Simo Mikkola

Täyden korvauksen periaatteen toteutuminen lunastustilanteissa

Kuva: Antero Aaltonen

Lunastuslaki (603/1977) on ollut voimassa noin 25 vuotta. Vaikka laki säädettiin aikanaan yleislaiksi, ei se ole estänyt eduskuntaa säättämästä myöhemminkään uusia määritelmiä perustuslain säännöksen täyttäväksi täydeksi korvaukseksi. Hyvänä esimerkkinä tästä on muutama vuosi sitten uudistettu laki omaisuuden lunastuksesta puolustustarkoituksiin (1301/1996). Sen 4 §:n mukaan suoritetaan lunastettavasta omaisuudesta korkeimman käyvän hinnan mukainen täysi korvaus (kohteen korvaus). HE:n esityksen yleisperustelut tälle lunastuslaista poikkeavalle korvauskäsittelle ovat mielenkiintoisia. Niissä mainitaan mm. se, että puolustushallinnon kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että sen yksiköillä on hyvät naapurussuhteet ympäröivien alueiden omistajiin.

Aiemman lain määrittelemällä kalleimman käyvän hinnan mukaisella korvausperusteella on ollut merkittävä vaikutus puolustushallinnon maapolitiikan onnistumisessa. Vaikka korkein käypä hinta ja käypä hinta tarkoittavat HE:n mukaan likipitään samaa hintatasoa, korostaa korkein käypä hinta kuitenkin sitä, että lunastuskorvauksen tulee taata luovuttajan varallisuusaseman säilyminen ennallaan kaikissa lunastustapauksissa. (Nykyistä lunastuslakia säädettäessä siirtymistä kalliimmasta käyvästä hinnasta käypään hintaan todettiin: ”Tässä kohdin ehdotus merkitsi muutosta pakkolunastuslakiin verrattuna”). Erikoinen peruste on myös tarve säilyttää hyvät suhteet maanomistajiin, mikäli samaa näkökohtaa ei pidetä tärkeänä kaikkiin luovuttajiin nähden

lunastuksen tarkoituksesta riippumatta.

Arvonleikkauksen ongelmia

Lunastuslakia säädettäessä sen kiistelyimpiä kohtia oli lain 31.2–3 §:n mukainen arvonleikkuri. Säännöstä voidaan arvostella ainakin siitä, että käytännössä sen soveltaminen on osoittautunut monissa tapauksissa tavattoman vaikeaksi. Lunastuksen kohteeksi joutuvan kansalaisen kannalta voidaan pitää epäkohtana sitä, että korvausten saaminen näissä tilanteissa voi johtaa pitkällisiin oikeudenkäynteihin ja tuottaa ennakoimattomia lopputuloksia. Tätä säännöstä muotoiltaessa ei ole pantu painoa sille näkökohdalle, minkälaisella tarkkuudella näitä leikkauksia on arviointiteknisesti ylipäättänsä

mahdollista tehdä. Ottamatta sen enempää kantaa kysymykseen ansiottoman arvon leikkaamisen oikeutuksesta, on kuitenkin todettava, että tällaisten perimmiltään yhteiskuntapoliittisten päämäärien kytkeminen pakkolunastukseen ei ole mitenkään yksinkertaista ja ongelmatonta. Suomalaisen pakkolunastuslainsäädännön varhaisista tutkijoista **Onni Talas** totesi jo 1920-luvulla, ettei pakkolunastus ole oikea tapa hankkia yhteiskunnalle osuutta ansiottoman maan arvon noususta, siihen on yhteiskunnalla käytettävinaan muita keinoja. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta tarkasteltuna esim. verotukselliset keinot saattaisivat niin haluttaessa olla arvonleikkausta parempi vaihtoehto.

Korvaustasoista eri tilanteissa

Pakkolunastuksen ensisijainen peruste ja syy on mahdollisuus tarvittaessa saada yleisen tarpeen edellyttämään käyttöön juuri tietty alue. Korvaustasossa voidaan sen sijaan nähdä erilaisia painotuksia lähtien pyrkimyksestä estää monopolististen hyötyjen syntyminen ja päätyen eräänlaiseen varallisuuden uudelleen järjestelemiseen, mistä esimerkkinä on em. leikkaussäännökset. Käyvän hinnan mukainen täysi korvaus on siten vain yksi valinta monien mahdollisuuksien joukosta. Voidaan myös kysyä, onko edes käypä hinta riittävä korvaustaso silloin, kun ihmisen lunastuksen seurauksena menettää kotinsa ja sen myötä koko elämänsänsä: mahdollisesti lähellä asuvat sukulaisensa sekä muut naapurinsa. Vastaavanlaisia tilanteita voi ilmetä jossain määrin myös silloin, kun lunastuksen kohteena on omistajalleen vaikeasti rahalla korvattava tuotantoväline (esimerkkinä talouskeskukseen liittyvät kotipellot).

LunL. 30.2 §:n mukaan ei korvausta määrättäessä saa ottaa huomioon sellaista arvon muutosta, mikä aiheutuu tarjonnan vaihtelusta tai muusta hintasuhteisiin ohimenevästi vaikuttavista tekijöistä. Lunastuslain perusteluissa viitataan tällä kohdin lähinnä vain tarjonnan niukkuudesta johtuviin ylihintoihin ja niiden huomiotta jättämiseen. Kiinteistömarkkinoilla voivat tällaisia lakitekstin mukaisia ohimeneviä ja tarjontaan vaikuttavia tekijöitä olla ehkä esim. verotukselliset muutokset, jotka usein näkyvät loppuvuodesta poikkeuksellisen vilkkaana kaupantekona, mutta muutoin ohimeneviä hintamuutoksia kiinteistömarkkinoilla voitaneen pitää verraten harvinaisina. Käytännössä rajanveto ns. normaalien tai yli- ja alihintojen välillä on lisäksi vaikeaa.

Hintatason vaihteluihin liittyy myös

kysymys lunastuksesta laskusuhdanteen vallitessa. Rationaalisesti toimiva omistaja pyrkii valitsemaan itselleen edullisimman myyntihetken. Luonnollisesti omistusoikeuteen kuuluu myös vapaus päättää, milloin myy ja kenelle myy. Lunastuksessa ei tällaista aspektia tunnusteta eikä esim. laskusuhdannetta voitane pitää lain tarakoittamana ohimenevänä hintasuhteisiin vaikuttavana tekijänä. KKO:n ratkaisussa 1992:135 todettiin nimenomaisesti, että *"maanomistajilla ei ollut oikeutta korvaukseen haltuunoton jälkeen tapahtuneen maan arvon poikkeuksellisen nousun perusteella"*. Erityisen ongelmalliseksi tilanne voi muodostua silloin, jos lunastus toimeenpannaan syvimmän laskusuhdanteen aikaan. Hintojen alkaessa kohota ei luovuttaja ehkä enää pystykään hankkimaan korvauksellaan vastaavanlaista kiinteistöä tilalle.

Subjektiiivisen arvon käsitteestä pidättäytymishintaan

Lunastusmenettelyn yhteydessä korvataan lain 29.1 § mukaan lunastuksen johdosta aiheutuneet taloudelliset menetykset. Tähän liittyen on tapana todeta, että vain objektiiviset, rahassa mitattavat edunmenetykset korvataan, kun taas tunnearvot jätetään korvaamatta. Itse asiassa ei kuitenkaan ole olemassa mitään subjektiivisista arvostuksista riippumatonta objektiivista kauppa-arvoa. "Objektiivinen" kysyntäkäyrä muodostuu aina erillisten toimijoiden "subjektiivisten" kysyntäkäyrien summana. Markkinoilla hinta määräytyy niiden toimijoiden mukaan, joille sen hetkinen hintataso on riittävä kauppojen syntyyn. Mikä merkitys tulisi antaa niiden omistajien arvostuksille, jotka eivät tee lainkaan kauppaa kyseisillä hinnoilla? Ilmeisesti heidän henkilökohtainen käsityksensä oman kiinteistönsä arvosta on markkinahintaa korkeampi ja he pidättäytyvät (*reserve*) myymästä. Suomessa tämä näkökohta ei ole ollut juurikaan esillä, eikä tiedossani liioin ole tälle käsitteelle (*reservation price*) suomenkielisiä termiä.

On esitetty käsityksiä, jonka mukaan omistajien yksilöllisissä arvoissa ja pidättäytymishinnoissa on suuri hajonta, mutta että ne kohteet, joita tarjotaan ja myydään markkinoilla, edustavat alhaisimpia pidättäytymishintoja. Tähän liitetään ns. kuluttajaylijäämän käsite, mikä vastaa omistajan käsitystä esineen kokonaishyödystä vähennettynä kunkin hetken markkinahinnalla. Markkinoilla poissaoleva omistaja siis nauttii kuluttajaylijäämästä.

Yhdysvaltalainen tutkija **Burrows** toteaa, että jo karkeatkin mittauseritykset ovat osoittaneet kuluttajaylijäämän varsin korkeaksi suhteessa markkinahintoihin ja viittaa vielä raporttiin, missä arvioitiin, että pientalojen keskimääräinen pidättäytymishinta olisi ollut n. 40 % yli markkinahinnan. Yritettäessä selvittää pidättäytymishintojen funktionaalisia riippuvuuksia tutkija mainitsee mm. sellaisia selittäjiä kuin omistamisen kesto tähän mennessä ja odotettu omistamisen keston jatkuminen tulevaisuudessa sekä lähistöllä elävien läheisten määrä.

Pidättäytymishinnan voidaan ajatella jakautuvan seuraaviin osiin: Omistajan henkilökohtainen käsitys kiinteistönsä arvosta, omistajan kaupalle asettama voittovaatimus (mikä voi vaihdella kohteen tyyppin ja myös ostajan mukaan) sekä kaupasta aiheutuvat transaktiokustannukset. Transaktiokustannuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota silloin, kun myydään kiinteistön osaa tai kun kyseessä on muutoin hyvin pienistä arvoista. Tämä koskee etenkin ns. nauhamaisia lunastuksia, missä yksittäiseltä kiinteistöltä lunastetaan mahdollisesti vain muutamia neliömetrejä maata. Korvaukset muodostuvat tällöin niin pieniksi, ettei monikaan omistaja solmisi vastaavaa vapaaehtoista kauppaa.

Luovuttajan arvon suhde saajan arvoon ja voitonjaon probleemi

Lunastusmenettelyssä jätetään ns. yritysvaikutus huomiotta (LunL 31.1 §), eli arvioidaan omaisuus luovuttajan kannalta. Pohdittaessa hinnanmuodostusta vapaaehtoisessa kaupassa voidaan ajatella, että myyjän ja ostajan neuvotteluissa on lähtökohtana kummankin osapuolen subjektiiviset käsitykset kohteen arvosta. Ostajalla on mielessään korkein arvo, jonka hän on valmis maksamaan ja myyjällä vastaava alin arvo. Jotta kauppa ylipäätään voisi tapahtua, täytyy ensin mainitun arvon olla jälkimmäistä korkeampi. Näiden arvojen erotus on kaupassa syntyvä voitto, jonka jakamisesta neuvotellaan. Lopullinen hintataso ja voitonjakaminen perustuu sitten osapuolten neuvottelukykyyn ja voimaan.

Lunastusyhteydessä voitonjakoa voidaan tarkastella toisaalta luovuttajan oikeutena saada osuus lunastusyhteyden aiheuttamasta arvonnoususta, ja toisaalta taas kysymyksenä, pitäisikö lunastuskorvauksessa myös jollain tavoin näkyä se, että lunastaja mahdollisesti hyötyy kaupallisesti ja kerää voittoa käyttämällä yritystoimintaan pakkolunastettua maa-

ta. Jälkimmäinen näkökohta vaikuttaisi kuitenkin melko kaukaa haetulta, koska luovuttaja ei ota kantaakseen mitään yrittäjäriskejä.

Ajatus siitä, että omistaja voisi saada osuuden lunastuksen tuottamasta hyödyistä, on yleensä meillä selkeästi torjuttu. (Esim. KKO 1987:121.) Sen sijaan vesijättöjen osalta on korvauskäytäntö kehittynyt asteittain seuraavasti: Ratkaisussa KKO 1978-II-123 oikeus hyväksyi MO:n ratkaisun, missä vesijätöt arvioitiin ottamatta kantaa kyseisten seutujen rantatonttien arvoon. Arvoja pidettiin joiltain osin pikemmin liian korkeana kuin liian alhaisena. Ratkaisussa KKO 1996:

että arvioitaessa kiinteistönmuodostamislain 200 §:ssä tarkoitettua lunastuskorvausta otettiin huomioon vesijätöalueen vastainen käyttömahdollisuus lomarakennuskäytössä olevan tilan yhteydessä. *Näin ollen arvioitaessa vesijätön lunastuskorvausta kauppa-arvomenetelmällä voidaan lähtökohdaksi ottaa alueen lomarakennustonttien käypä hinta siten kuin toimituksessa ja maa- oikeudessa on tapahtunut.* Aiheellisesti onkin huomautettu, että luovuttaja ei ole menettänyt potentiaalista omarantaista rakennuspaikkaa, mitä arvoa ei vesijätöalueella jakokunnan kädessä yleensä ole. Vaikka näissä yhteyksissä vesijätön hinnoittelu

perustellaankin eräänlaisena odotusarvona ja korostetaan sitä, että korkeampi arvo luovuttajan näkökulmasta katsottuna johtuu mahdollisuudesta myydä alue siitä kiinnostuneelle tontinomistajalle, voidaan tällaista hinnoittelua pitää myös esimerkkinä voitonjakoperiaatteen soveltamisesta.

Arviointiin liittyy aina erehtymisriski

Kiinteistöarviointiin liittyy parhaimmillaankin jonkinasteinen epävarmuus, jonka on perinteisesti sanottu olevan n. 20 %:n luokkaa. Vaikka kiinteistöarvioinnin menetelmäpuolella tällaista epävarmuutta pidetään asian laatuun nähden itsestään selvänä ja parhaimmissakin olosuhteissa lopputulokseen vaikuttavana tekijänä, ei tälle oikeudellisissa yhteyksissä

näytettäisi pannun aina riittävästi painoa. Lunastuslain perustelujen mukaan tulisi lunastettavan omaisuuden käyväksi arvoksi määrätä esimerkkihintojen punnittu keskiarvo. Tässä yhteydessä ei ole juurikaan pohdittu arvioinnin tarkkuutta, siitä seuraavaa erehtymisriskiä tai sitä, kenellä on parhaat edellytykset kantaa tuo riski. Jo pelkkien vertailukauppojen valinnassa ja perusteellisessa analysoinnissa tulisi ilmeisesti monissa tilanteissa varautua paljon suurempaan työpanokseen kuin mihin kohtuudella on mahdollisuus. Niinpä vertailukaupat eivät ehkä todellisuudessa aina vastaakaan arvioinnin

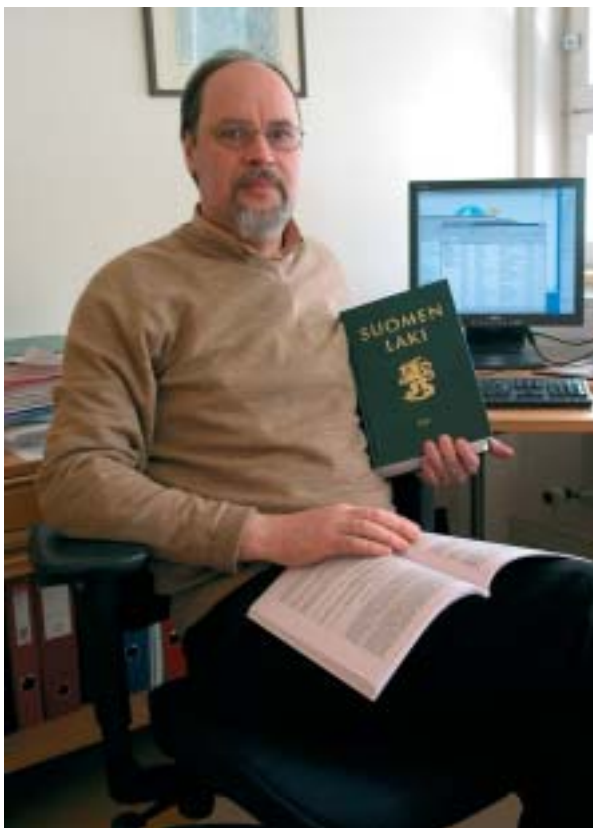
kohdetta tai niiden edustavuuteen liittyviä ongelmia (esim. myyjä on joutunut toimimaan poikkeuksellisen nopeasti, pakon edessä tai osapuolet ovat olleet huonosti informoituja kohteen ominaisuuksista ja sen todellisesta arvosta, on myös saatettu maksaa mustaa kauppahintaa).

Yleisesti ottaen, kun on kyse ns. puhtaasta riskistä, missä vahingon syntymisen todennäköisyyteen ja vahingon laajuuteen ei kumpikaan osapuoli voi vaikuttaa, tulisi riskin kantajaksi lähinnä valita se osapuoli, joka voi helpommin hajauttaa riskin, vakuuttaa tai siirtää sen kustannuksena edelleen (riskineutraali osapuoli). Toisaalta riskiä ei tulisi asettaa tässä tilanteessa ns. riskiaversiiville taholle. Tyypillisesti esim. kotitaloudet ovat tällaisia riskinkaihtajia, etenkin kun on kyse isommista taloudellisista arvoista.

Lunastuslaki ei kuitenkaan nykyisellään mahdollista minkäänlaista tietoa riskinjakamista tai vierittämistä jommallekummalle osapuolelle. On kuitenkin ajateltavissa, että korvauksiin otettaisiin tietty lisä, jonka kantaminen kuuluisi lunastajalle. Edellä käsitelty PuolLunL:n säännös korkeimmasta käyvästä hinnasta lähestyykin mielestäni tätä ajatusta, kun tarkoituksena on ollut, että lunastuskorvauksen tulee taata luovuttajan varallisuusosaston säilyminen ennallaan *kaikeissa* lunastustapauksissa. Ruotsalainen tutkija **Norell** on väitöskirjassaan pohtinut ns. säkerhetsmarginalin käyttöä ja toteaa mm. että *"Tanken med säkerhetsmarginalen är alltså att inom rimliga gränser låta värderingsosäkerheten drabba markförvärvaren."*

Arviointiriskit eivät saisi realisoitua luovuttajan kannettaviksi

Riittävien korvausten saaminen ja selkeät korvauseriaatteen, jotka mahdollistavat lopullisten korvausmäärien ennakoimisen kohtuullisella varmuudella, edistävät sitä, että myös lunastuksen kohteeksi joutuneet voivat ymmärtää ja kokea lunastusmenettelyn hyväksyttävänä ja oikeutettuna. Yleensä ottaen voidaan katsoa, että tietoisuus asianmukaisesta ja oikeantasoisesta korvauksesta rohkaisee maanomistajaa investoimaan, käyttämään ja kehittämään aluettaan, kun taas epä tietoisuus aiheuttaa epävarmuutta eikä aluetta ole välttämättä helppo esim. myydä järkevään hintaan potentiaalisten ostajien epäroideissa. Siten tehokas varallisuus oikeuksien määrittely, niiden suojaaminen sekä riittävät korvaukset pakkotoimien yhteydessä edistävät resurssien tehokasta käyttöä ja niiden

Simo Mikkolan mielestä suomalainen lunastusmenettely on periaatteessa toimiva.

103 todettiin, että lunastuskorvauksen määrään, jota harkittaessa otettiin huomioon vesijätöalueen arvo luovuttajan hallussa, katsottiin vaikuttavan muun ohella vesijätöalueen käyttömahdollisuus lunastavan kiinteistön yhteydessä. Lunastuksen kohteena olevan vesijätöalueen, joka ei yksinään muodosta lomarakennuspaikkaa, *yksikköhinnan ei voida arvioida vastaavan mainittua lomatontin keskimääräistä yksikköhintaa, vaan vesijätön yksikköhinta jää maa- oikeuden määrittämää lomatontin hintatasoa alhaisemmaksi.*

Ratkaisussa KKO 2000:38 todettiin,

kohdentumista oikein. Viranomaisen kannalta mahdollisuus korvauksettomaan käytönrajoittamiseen voi jopa toimia kiihokkeena ylisääntelyyn ja liiat rajoitukset puolestaan johtavat tehottomuuteen maankäytössä.

On myös tärkeää tehdä ero yksittäisen maanomistajan ja kollektiivisen maanomistajien ryhmän välillä. Se, että esim. kiinteistönomistaminen on ollut ehkä kannattavaa ja kiinteistöjen arvokehitys positiivista, on saattanut edistää senlaatuista näkemyksiä, että maanomistajat voivat sietää jonkin verran omavastuuta erityisesti luonnon- tai kulttuurisuojausyhteydessä. Tällaista argumentointia ei kuitenkaan pitäisi yhdistää niihin tilanteisiin, missä kyse on lunastuskorvauksen määräämisestä yksittäiselle maanomistajalle. Käsitteet maanomistuksesta, omistajien varallisuusasemasta ja heille mahdollisesti esim. yhdyskunnan kehityksen kautta koituvista hyödyistä tulisi pitää pakkotoimista erillisinä asioina.

Ottaen huomioon lunastuksen lähtökohdat ja menettelyn pakollisuuden kansalaiseen nähden pitäisi nykyistä selkeämmin tiedostaa se, etteivät erilaisista lunastustilanteista ja arviointitarkkuudesta väistämättä aiheutuvat riskit missään olosuhteissa lankeaisi luovuttajan kannettavaksi. Tätä taustaa vasten aiemmin pakkolunastuslainsäädännössä ollut ja nykyisin kielellisesti uusittu, mutta ilmeisesti samaa tarkoittava PuolLunL:n määräys korkeimmasta käyvästä hinnasta vaikuttaisi verbaalisesta kömpelyydestään huolimatta määritelmänä onnistuneemmalta kuin yleisen lunastuslain vastaava säännös.

Kirjoittaja on yli-insinööri Pohjanmaan maanmittaus-toimistossa ja artikkeli perustuu hänen TKK:n maanmittausosastolla tekemäänsä lisensiaatin-tutkimukseen. Sähköposti simo.mikkola@maanmittauslaitos.fi.

RAJALINJALLA

Kielen päällä ja alla

eknillisestä korkeakoulusta valmistuneena olen aina pitänyt itsestään selvänä, että ”oikeiden” tieteiden ja tekniikan yhteinen kieli on matematiikka. Matematiikkaa onkin osu-

vasti kuvattu tieteen esperantoksi. Jatkossa tieteen yhteinen esperanto saattaakin ole – ei matematiikka, vaan GIS (*geographic information systems*) tai kotoisasti ”paikkatietokieli”. Tällaisen huomion esitti hiljattain professori **Rita A. Colwell**, tunnettu maailmanlaajuisten tautiepidemioiden ja erityisesti koleran tutkija, kansainvälisessä paikkatietoalan konferenssissa Yhdysvalloissa. Erityisen kiinnostavaksi mielipiteen tekee se, että sen esittäjä tulee perinteisten GIS-piirien ulkopuolelta. Colwellin kommentti on enemmän kuin heitto ja kiinnostava monessa mielessä. Sen voi ampua nopeasti alas kuten esperantolle tapahtui. Loistavasti tutkittu ja rakennettu – teoriassa – mutta mistä käyttäjät. Ongelmana on ollut, että kielen käyttäjien määrä – vaikka kasvaakin – ei ole järin suuri. Nyt kielen oppineet ovat heräämässä huomaamaan, että markkinointiakin tarvitaan – ja etenkin päättäjille.

Kuten esperantonkin kanssa ovat paikkatietokieleen vihkiytyneet kokeneet lähes uskonnollisen herätyksen, kun taas loppuosa ihmiskunnasta ei välitä saati ole asiasta kuullutkaan. Voidaanko tätä tilannetta muuttaa? Mikä on GIS-ammattilaisten ja maanmittareiden vastuu ja tehtävä sanoman levittämisessä? Ajatus paikkatietokielestä yhteisenä kommunikaatiovälineenä on innostava ja antaa pohtimisen aihetta. Kenen kielestä siinä on kysymys? Mitä murteita sallitaan?

Suomessa paikkatietoala sai alkunsa paljolti maanmittareiden vetämänä, jopa niin, että nyt surraan menetettyjä asemia. GIS:n kotimaassa Yhdysvalloissa johtava ammattikunta on ollut alusta saakka maantieteilijät, jotka onnistuivat levittämään GIS:n käytön teknisten alojen ulkopuolelle ja monille alueille, joilla paikkatietoanalyseja ei uskottu alun alkaen koskaan sovellettavan. Nyt on sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa herätty huomaamaan ettei riitä, että jo kieleen vihkiytyneet puhuvat samaa kieltä ja edistävät asiaa keskenään. Tarvitaan laajempaa perusopetusta.

Kuten mainittu Suomessa maanmittareilla oli keskeinen rooli paikkatiedon sisäänajossa, mistä johtuen paikkatiedolla on kiinteä kytkeä kiinteistötietoihin ja -rekistereihin. Vaikka kukaan ei enää hallitse koko GIS-kenttää, on meillä kuitenkin varsin hyvä näkemys eri osaluokkien liittymisestä toisiinsa. Suomalaisella kokemuksella onkin hämmästyttävää huomata,

miten GIS-alan kotimaassa ja suurvallassa Yhdysvalloissa maanmittauksen ja GIS:n välillä on suuri, lähes ylittämätön kuilu. Maanmittareiden mielestä käytössä olevat GIS-järjestelmät eivät ole toimivia, koska ne eivät perustu tarkkoihin mittauksiin, koska koordinaattijärjestelmistä ei ole tietoakaan jne. Siis ei mitään mieltä ottaa niitä vakavasti tai kytkeä omaan toimintaan. Vastaavasti GIS-osajilla ei ole tietoa oikean ja tarkan kiinteistötiedon merkityksestä paikkatietojärjestelmien lähtökohdista. Kyllä suomalaista panee hymyilyttämään amerikkalaisten alkutaipaleen kokeilut mm. yhtenäisen katasteritietokannan muodostamisessa sekä julkisten rekisterien yhteiskäytön edistämisessä. Etenkin, kun alustavia viritelmiä markkinoidaan huippuosaamisena. Näinköhän on, että tekniikan ja teknologian huippuosaamista ei pystytä soveltamaan hallinnon alalla? Vai ajaako vapaa kilpailu ja paikallisen itsehallinnon korostaminen yhteisten ja yleisesti hyväksi koettujen tavoitteiden ohitse?

Palaan vielä paikkatiedon merkitykseen päätöksenteon välineenä ja asemaan poliittisessa keskustelussa. Tärkeintä on saada poliittiset päättäjät ymmärtämään paikkatiedon merkitys päätöksenteon perustana. Kun ollaan rakentamassa tietoyhteiskuntaa, on suorastaan häpeällistä, ettei paikkatietokielestä ole hajuakaan.

Esimerkiksi ensi vuonna pidettävän YK:n informaatioyhteiskuntakongressin (*World Summit on the Information Society*) asialistalla ei paikkatietoteknologian käyttöä ole edes mainittu. Maailmanlaajuisilla paikkatietojärjestöillä on edessään suuri urakka, jotta asia saadaan näkyvästi esille ennen marraskuun kokousta Tunisiassa. Mikä GIS- ja maanmittauksen ammattilaisille on itsestään selvää, ei näytä sitä olevan edes mobiiliteknologian kanssa painiskeleville teleoperaattoreille ja aihepiiristä vastaaville ministeriöille. Ei ihme, että vaatimukset omaan napaan tuijottamisesta luopumisesta ja yhteisen paikkatietokielen murteen löytymiseksi kasvavat yhä kuuluvammiksi. Yhteisen kielen löytäminen vaatii kuitenkin ensiksi pelitaidon aakkosten opettelua ja sekä toiseksi pelisilmän kehittämistä.

MARKKU VILLIKKA
markku.villikka@fig.net